

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Štampa vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katal. šolskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije, sa dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, inserati se sprejemajo do krode zjutraj. — Za zaprte reklamacije se poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani.

„Domoljub“ — „Slovenski Gospodar“.

»Domoljub« v Ljubljani praznuje te dni svojo 25letnico. Ta veseli dogodek hočejo proslaviti naši somišljeniki na Kranjskem s tem, da agitirajo za pomnožitev naročnikov. Rojaki, posnemajmo jih v tem in agitirajmo za pomnožitev naročnikov „Slov. Gospodarja“. Naš list je že 21 let starejši in je bil ustanovljen z istim namenom in na isti podlagi. Kar je na Kranjskem »Domoljub«, to je na Štajerskem »Slov. Gospodar« — katoliško ljudsko glasilo. Somišljeniki, bodi Vam sveta naloga razširjati naš list, da homo mogli za 4 leta s takim navdušenjem praznovati 50letnico, kakor praznuje letos bratski »Domoljub« 25letnico! — Naročnike, ki jim je 1. julija potekla naročnina in tudi vse tiste, ki dolgujejo naročnino nazaj, uljudno prosimo, da isto v kratkem vpošljejo, sicer se jim list ustavi. Red mora biti povsod. »Slovenski Gospodar« stane od 1. julija do 31. decembra 2 K.

Važnost dobrega časopisja.

(Piše Fr. Bohanec, župan v Stari novi-vasi na Murskem polju).

V sedanjem času, ko se je povzdignilo ljudstvo do višje izobrazbe in zna skoro vsak brati in pisati, igra časopisje pri vseh narodih veliko vlogo. In kulturni napredek slehernega naroda se presoja edino le iz njegovega časopisja. Kar pa je časopisje splošno za narode, to so posamezni listi za razne stanove in različne politične stranke. Vsaka stranka je tem močnejša, kolikor bolj ima razširjene svoje liste.

Časopisi so dvojni, dobri in slabi, srednje poti pri njih ni, ker nikdar se ne more priporočati dobro in obenem zagovarjati slabo. Zato je pa tudi upliv časopisja le dvojen: dober ali pa slab. Dober časopis upliva blagodejno na svoje bralce kakor dober prijatelj na svoje prijatelje. In, kar je rekel nekdanji modri Sirah o dobrem prijatelju, namreč: „Dobri prijatelj je zaklad, ki je več vreden kakor srebro in zlato; on je zdravilo življenja in vreden, da se nanj zanesemo“; to velja tudi v polni meri o dobrem časopisu. Tudi dober časopis je zaklad, ki je vreden srebra in zlata; je prijatelj, ki nas vodi v borbi življenja, nas poučuje o raznih strokah ter nam vselej prav svetuje v naših dvomih. Prinaša nam novice, žalostne in vesele, iz katerih bi si naj vselej nekaj vzeli za vzgled in pouk. Skratka rečeno: dober časopis prinaša med ljudstvo omiko in blagostanje.

Ni je pa večje nesreče za ljudstvo, kakor je slab časnik. Slab časnik bi jaz primerjal škodljivim trom som (bacilom), ki povzročajo mnoge nevarne bolezni. Kakor se namreč človek nevede nalezte teh škodljivih trosov in navadno prepozno spozna njih slabe posledice, tako se tudi marsikateri nevede iz slabih časopisov navzame krivih nazorov, od katerih ga je potem težko odvrti. Posebno priprosto ljudstvo je glede tiska mnogo prelahkoverno in ima le prerado tiskano besedo za neovrgljivo resnico. In ravno to ljudsko slabost izrabljajo ničvredni uredniki slabih časopisov ter z njimi sejejo med ljudstvo zmote in delajo med njimi zdražbe, dobro vedoč, da dobe polagoma svoje čitatelje popolnoma pod svojo oblast. In ravno od ted potem izvira tista podivjanost in grozovitost, ki jo opazujemo pri širjih slojih ljudstva po velikih mestih ob času kake revolucije ali punta. Pa tudi na deželi se le prehitro pokaže slab sad takih ničvrednih časopisov. Tisti namreč, ki redno berejo slabe časopise, postanejo najpoprej nekako mlačni in brezbrizni za vsako dobro reč, posebno pa še v verskih rečeh. Prezirajo začno verska opravila in se jih ogibati, s časom pa popolnoma mrziti, jih sovražiti in jih zaničevati. In to ni nič nenavadnega, ker slab časopis jim zmiraj predbaciva straho- oziroma nadvlado cerkve, katero tudi črni na najostudnejši način.

Oglejmo si pa sedaj čisto v kratkem to nadvlado cerkve ali duhovnikov in odgovorimo si na dvojno vprašanje. Prvič: Ali je ljudstvo res tako odvisno od svojih duhovnikov, da si svojega prepričanja ne upa pokazati? Nikakor ne! Marveč ljudstvo spozna le svo-

jo odvisnost od Boga, in ker so duhovniki njegovi služabniki, zato jih rado uboga in se jim v verskih rečeh tudi popolnoma pokori. V drugih rečeh pa, kakor v narodnostnih in gospodarskih, jih tudi uboga, ako samo spozna, da mu dobro hočejo in prav svetujejo. Saj ljudstvo ni več tako nevedno, da bi ne spoznalo, kdo ima prav. Drugič: S čim pa kažejo duhovniki svojo nadvlado nad ljudstvom? Morebiti s tem, da se udeležujejo raznih volitev in tu in tam v kak zastop tudi isto prevzamejo? Vsaka volitev je velevažna in udeležiti se je sme le tisti, ki ima zato pravico. Ako imajo torej duhovniki pravico, se volitve udeležiti, potem je tudi njihova, kakor vsakega volilca sveta dolžnost, da isto izvršijo. Vsaka volitev pa se mora vršiti natančno po predpisih postavbe; torej po zvijači se ne more nikdo prikrasti v kak zastop. In če je tu in tam v kak zastop izvoljen tudi duhovnik, je to le jasen dokaz, da mu ljudstvo zaupa, da ga boče dobro zastopal.

Pa zašel sem skoraj predaleč od svojega predmeta. Vsakega dobrega rodoljuba sveta dolžnost je, da po možnosti razširja in priporoča dobre časopise, ker s tem največ koristi dobri stvari. Med dobre časopise pa spada v prvi vrsti zelo razširjen in obče priljubljen „Slovenski Gospodar“.

Državni zbor.

Pretekli teden sta sprejeli obe zbornici, poslanska in gosposka, brambne predloge. S tem je v Avstriji vpeljana dveletna vojaška služba. Nasproti neradnišnim novicam, ki so jih širili liberalni in socialnodemokratski listi, je vlada izjavila, da bo stroške za večje število vojakov, ki jih deli armada na podlagi novega brambnega zakona, krila iz tekočih prejemkov, to se pravi, vsled tega ne bo vpeljala novih davkov. S tem je vzela vlada strastnim nasprotnikom vojaštva, liberalcem in socijem, še zadnje orožje za njihovo hujskanje proti vojaški moči naše države iz rok. Vprašali se bomo, zakaj ravno ti dve stranki tako radi besnita proti vojaštvu? Vojaštvo jima ni ljubo, ker je poklicano, vzdrževati red tudi med državljani.

Zanimivo pa je poročilo časnikov, ki nam pišejo, da so tudi socialni demokratje glasovali za one točke brambne predloge, v katerih so zadržane različne olajšave, ki bodo sedaj prišle v prid zlasti kmečkim in delavskim mladeničem. S tem so pripoznali, da ima novi brambni zakon tudi svoje dobre strani, katerih ne more nihče tajiti. Vendar socialno-demokratska ljubezen do ljudstva ni ravno velika. To so pokazali socialni demokratje takoj tudi pri glasovanju o brambnih predlogih, ko so glasovali proti zahtevi kmečkih poslancev, da se naj da onim, ki bodo še odslej vkljub dveletni vojni službi morali služiti tri leta, za tretje leto posebna odškodnina.

Ker sta celjski „Narodni List“ in „Sloga“ že lagala, da so glasovali slovenski poslanci za nemščino pri vojakih, moramo tudi pibiti, da to ni res, ampak ravno nasprotno. Če pa so glasovali proti predlogu, v katerem bi se vojaškim oblastim nalagalo, naj občejujejo z uradi v deželnih jezikih, je to le pametno; kajti na Štajerskem n. pr. je tudi nemščina deželni jezik in vsaka slovenska občina bi morala sprejemati od vojaških oblasti nemške dopise, ker je nemščina deželni jezik. Ta predlog, za katerega se ogrevajo razne liberalne glave, ni našel v zbornici večine, gotovo v korist naši slovenski stvari. Liberalcem pa bi svetovali, naj ne blebatajo o rečeh, katerih ne razumejo.

Tudi socialnim demokratom moramo še eno povedati. Dne 20. junija je imel davčni odsek sejo, v kateri je obravnaval o davku na samodrče (avtomobile). Celo vlada je predlagala, da se na samodrče z električno silo naloži davek od 200 K. To je bilo seveda liberalnim poslancem preveč in predlagali so samo 150 K. In kdo je glasoval z njimi? Socialni demokratji! Kdor ima električni samodrč, ni ubog. Take bogate opremljene vozove si lahko privoščijo samo kapitalisti. Toda socialna demokracija le kriči proti kapitalistom, žalega pa jim nič ne stori, ker kapitalisti podpirajo volilne zaklade socialne demokracije. Roka roko umiva.

Kako prijazno se vedejo liberalni in socialnodemokratski poslanci v boju nasproti kartelom ali zvezam fabrikantov, tega niti nočemo ponavljati. Veliki del sedanje druginje izvira iz tega, ker zvezani ali

kartelirani fabrikanti zvišujejo samovoljno, večkrat uprav oduške cene svojim fabriškim izdelkom. Zato so predlagali naši poslanci, da se delovanje kartelov nadzoruje, ako potrebno, tudi kaznuje. Toda vlada in kartelom prijazni poslanci so rekli, vprašajmo prej karteliste za njih mnenje, ki seveda drug za drugim izjavljajo, da jih ni treba nadzorovati in kaznovati.

Ko se je v poslanski zbornici končala razprava o brambnih predlogih, se je začela v četrtek, dne 27. junija, razprava o proračunu. Bržkone bi se bila že isti dan tudi končala, toda Nemci so dobili naenkrat nahod, Minister za javna dela, Trnka, in naučni minister Husarek, sta se odpeljala ta dan v Prago k proslavi češkega rodoljuba Palackega, in izvedelo se je, da bosta tudi navzoča pri telovadbi Sokolov, ki so imeli dne 29. in 30. junija v Pragi vseslovenski sokolski shod. Sicer gotovo ni pametno, da se kar dva ministra udeležujeta liberalnih prireditvev, toda Nemci niso bili huđi, ker sta šla na liberalne prireditve, ampak ker so te slučajno slovenske. Zato so rekli, da se morajo še premisliti, ali bodo takim ministrom dovolili proračun. To pa je le nagajanje, kajti Nemci so v državni zbornici precej krotki in ponižni. Te dni bo torej proračun izgotovljen, potem pride še na vrsto par manjših postavc in s prihodnjim tednom nastopijo ministri in poslanci svoje počitnice, ki bodo baje trajale do septembra.

Politični ogled.

— Dne 28. junija: Gosposka zbornica je danes odobrila nekatere, od poslanske zbornice odobrene in sprejete zakonske predloge. — Naučni minister Hussarek se je odpeljal v Prago k sokolskim slavnostim. — Ranjenemu uradniku Hervojiču, kateremu je pri napadu na Čuvaja zadela Jukičeva krogla, so še-le danes izrezali kroglo iz glave. Njegovo stanje je še vedno opasno. — Vstaja v Albaniji se širi.

— Dne 29. junija: Danes dopoldne je bil grof Stürgkh pri cesarju, da se mu zahvali za zadnji obisk. — Ogrski opozicionalec pridno prirejajo ljudske shode po deželi in mestih ter hujskajo proti vladi in večini. — V Albaniji so se začeli puntati proti Turkom celo vojaki in častniki, ki se pridružujejo vstajem.

— Dne 30. junija: Listi poročajo, da se goji veliko upanje, da se češko-nemška pogajanja ugodno končajo. Češki deželni zbor bo baje sklican koncem julija h kratkemu zasedanju. — Delegacije bodo baje zborovale meseca septembra na Dunaju. — Banski svetnik Hervojič je vsled slabosti po prestani operaciji umrl.

— Dne 1. julija: V Rastokih pri Pragi je danes zjutraj umrl avstrijski poljedelski minister dr. Albin Braf. Bil je že dolgo časa huđo bolan. — Današnja seja državnega zbora je trajala od 3. do 10. ure ponoči. Nadaljevala se je razprava o začasnem proračunu. — Število vojakov, ki so se v Albaniji uprli Turkom in jim odpovedali zvestobo, je dan za dnevom večje. Turki so v velikih skrbeh.

— Dne 2. julija: Državni zbor je danes sprejel začasni proračun. — One poslance opozicije v ogrskem državnem zboru, ki se niso udeleževali obstrukcije in niso pomagali razgrajati, hočejo strastni opozicionalec izključiti iz manjšinske zveze. — Pogreb umrlega avstrijskega poljedelskega ministra dr. Brafa se vrši v četrtek popoldne. Cesar je izrazil dr. Brafovi vdovi svoje sožalje. — Vojaška vstaja proti Turkom v Albaniji se neprestan širi.

Razne novice.

* Godovi prihodnjega tedna:

7. nedelja: 5. po Binkoštih, Vilibald, škof.
8. ponedeljek: Elizabeta, kraljica, Kilijan.
9. torek: Anatolija, devica, Veronika.
10. sredo: Amalija, devica, Felicita.
11. četrtek: Pij I., papež, Peter F., sp.
12. petek: Mohor in Fortunat, mučenika.
13. sobota: Marjeta, devica in mučenica, Evgen.

Duhovniška vest. Provizor pri Sv. Petru pod Sv. gorami je postal tamošnji kaplan č. g. Ivan Lah. Kaplansko mesto ostane za sedaj prazno.